

ISTRAŽIVANJE SSSH O INFORMIRANOSTI I STAVOVIMA JAVNOSTI

O KOLEKTIVNOM PREGOVARANJU I SINDIKALNOM ORGANIZIRANJU

PRIKAZ REZULTATA

NAJVAŽNIJI NALAZI

91 % ispitanika smatra da su kolektivni ugovori koristan način uređivanja odnosa s poslodavcem.

82 % ispitanika smatra da su radnici koji imaju radne odnose uređene kroz kolektivne ugovore u boljem položaju, odnosno da rade u boljim radnim uvjetima u odnosu na one na koje se ne primjenjuje kolektivni ugovor.

74 % ispitanika na koje se ne primjenjuje kolektivni ugovor izjavilo je da bi voljeli da se na njih primjenjuje kolektivni ugovor.

90 % ispitanika smatra da Vlada svojim politikama i zakonima treba poticati kolektivno pregovaranje.

93 % ispitanika smatra da poslodavci trebaju biti otvoreniji prema kolektivnom pregovaranju.

74 % ispitanika smatra da bi se radnici na njihovom radnom mjestu mogli i trebali kolektivno organizirati kako bi izborili bolje radne uvjete.

82 % ispitanika načelno podržava rad sindikata u Hrvatskoj.

O ISTRAŽIVANJU

Savez samostalnih sindikata Hrvatske proveo je u lipnju 2021. godine istraživanje o informiranosti i stavovima javnosti o kolektivnom pregovaranju i sindikalnom organiziranju. Istraživanje je provedeno u suradnji sa Zakladom Friedrich Ebert i agencijom za istraživanje tržišta Hendal kombinacijom telefonskog i internetskog anketiranja.

Istraživanje je obuhvatilo 1000 ispitanika koji čine nacionalno reprezentativan uzorak zaposlenih osoba.

Cilj istraživanja bio je prikupiti podatke i ispitati stavove radnika o ovim dvjema važnim temama, a sve kako bi se potaknula šira rasprava o tome kakve javnopolitičke odgovore u Hrvatskoj trebamo za ostvarivanje dostojanstvenog rada – rada po mjeri čovjeka.

1. KOLEKTIVNO PREGOVARANJE

1.1. Informiranost o izvorima prava i kolektivnim ugovorima

Kako bi se osiguralo da ispitanici daju informirane i vjerodostojne odgovore na pitanja koja se tiču kolektivnih ugovora, svim ispitanicima prikazan je odnosno pročitan kratak tekst s osnovnim informacijama o tome što je kolektivni ugovor:

Detalji radnog odnosa mogu se urediti **individualno ili kolektivno**. Individualno se prava i obveze uređuju **ugovorom o radu** kojim radnik zasniva radni odnos s poslodavcem, a kolektivno – **kolektivnim ugovorom**. Kolektivni ugovor sklapa se između više radnika organiziranih u **sindikatu i poslodavca**.

Kolektivnim ugovorom uređuju se **sva pitanja iz područja radnih odnosa koja radnici i poslodavac imaju interes urediti**. Prednost je kolektivnog pregovaranja da stavlja radnike u **jači položaj** nego kada s poslodavcem pregovaraju kao pojedinci. Cilj je kolektivnog ugovora ugovoriti **višu razinu radnih prava od one minimalne** koja je propisana Zakonom o radu.

Kada se na poslodavca ne primjenjuje kolektivni ugovor, radne odnose u pravilu uređuje samo poslodavac, **jednostrano** – kroz pravilnik o radu, odluke ili na drugi način. Tada su radnicima zajamčena samo minimalna prava propisana Zakonom o radu, a nerijetko se ni ona ne poštuju. Svi radnici imaju pravo kolektivno pregovarati s poslodavcem, **bez obzira na to rade li u privatnom ili javnom sektoru, i bez obzira na veličinu poslodavca**.

Na pitanje jesu li prije čitanja uvodnog teksta znali što je kolektivni ugovor (Grafikon 1), **90 %** ispitanika odgovorilo je da je u cijelosti ili djelomice bilo upoznato s time što je kolektivni ugovor. Više od polovice ispitanika (**57 %**) odgovorilo je da su im u potpunosti bile poznate sve informacije iz uvodnog teksta.

Grafikon 1. Upoznatost s kolektivnim ugovorom prije čitanja uvodnog objašnjenja (%)

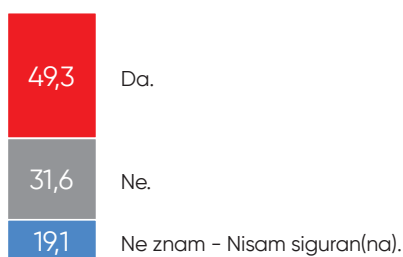
Upitani znaju li kojim su sve dokumentima, odnosno izvorima prava, uređena njihova prava iz radnog odnosa, ispitanici su se u **54 %** slučajeva izjasnili pozitivno. Ispitanici koji su članovi sindikata u značajno su višem postotku iskazivali da znaju na koji način su uređena njihova prava iz radnog odnosa u odnosu na ispitanike koji nisu članovi sindikata ili koji nisu željeli odgovoriti.

1.2. Pokrivenost kolektivnim ugovorima

Da njihovog poslodavca obvezuje kolektivni ugovor, odgovorila je otprilike polovica radnika (**49,3 %**) (Grafikon 2). Od ukupnog broja onih koji su izjavili da njihovog poslodavca obvezuje kolektivni ugovor, više od tri četvrtine izjavilo je da su zadovoljni svojim kolektivnim ugovorom (**76,5 %**) (Grafikon 3). Od onih koji su iskazali da njihovog poslodavca ne obvezuje kolektivni ugovor, otprilike isti udio (**74,7 %**) izjavio je **da bi voljeli da se na njih primjenjuje kolektivni ugovor** (Grafikon 4).

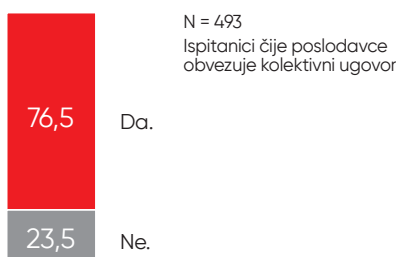
Grafikon 2. Obvezanost poslodavca kolektivnim ugovorom (%)

Obvezuje li Vašeg poslodavca kolektivni ugovor?

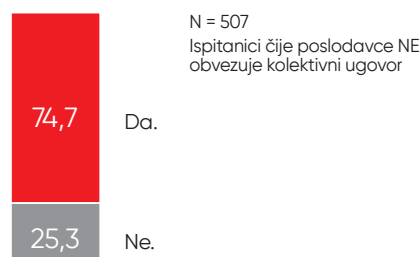
Grafikon 3. Zadovoljstvo kolektivnim ugovorom (%)

Jeste li zadovoljni kolektivnim ugovorom?

Grafikon 4. Izjašnjavaње na pitanje o primjeni kolektivnog ugovora (%)

Biste li voljeli da se na Vas primjenjuje kolektivni ugovor?

1.3. Stavovi javnosti o kolektivnom pregovaranju

1.3.1. Korisnost kolektivnog pregovaranja za radnička prava i javni interes

Ispitanici su iskazali izrazito visoku sklonost i slaganje s tvrdnjama koje govore o korisnosti uređivanja radnih odnosa kolektivnim ugovorima.

91 % ispitanika smatra da su kolektivni ugovori koristan način uređivanja odnosa s poslodavcem.

79 % ispitanika smatra da radnici mogu izboriti bolje uvjete kolektivnim nego individualnim pregovaranjem, a

82 % ispitanika smatra da su radnici koji imaju radne odnose uređene kroz kolektivne ugovore u boljem položaju, odnosno da rade u boljim radnim uvjetima u odnosu na one na koje se ne primjenjuje kolektivni ugovor.

Ispitanici su iskazali visoko slaganje s tvrdnjama koje govore o korisnosti veće pokrivenosti kolektivnim ugovorima u Hrvatskoj.

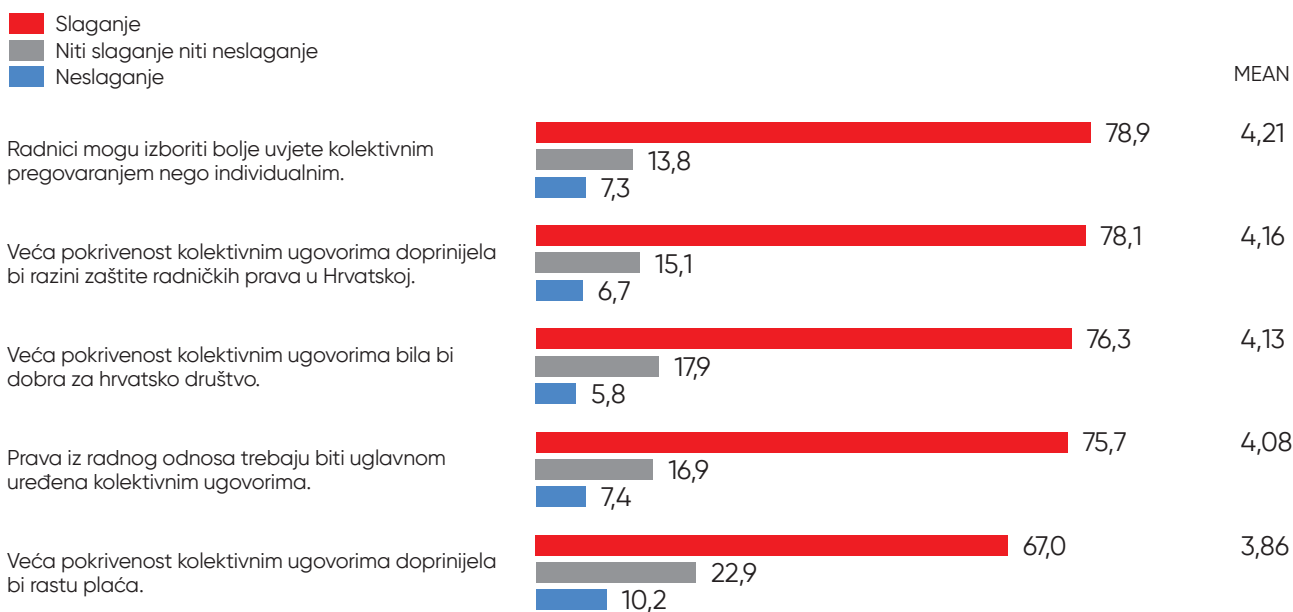
76 % ispitanika smatra da bi veća pokrivenost kolektivnim ugovorima bila dobra za hrvatsko društvo.

78 % ispitanika smatra da bi veća pokrivenost kolektivnim ugovorima doprinijela razini zaštite radničkih prava u Hrvatskoj.

67 % ispitanika smatra da bi veća pokrivenost kolektivnim ugovorima doprinijela rastu plaća.

3/4 ispitanika smatra da prava iz radnog odnosa trebaju uglavnom biti uređena kolektivnim ugovorima.

Grafikon 5. **Slaganje s tvrdnjama o kolektivnom ugovoru (%)**

Ispitanici su slaganje s navedenim tvrdnjama ocijenili prosječnom ocjenom 4 – Uglavnom se slažem.

1.3.2. Percepcija dionika u kolektivnom pregovaranju

Ispitanici su izrazili visoko slaganje s tvrdnjama koje govore o potrebi poticanja i pojačanja aktivnosti u kolektivnom pregovaranju.

90 % ispitanika smatra da bi Vlada svojim politikama i zakonima trebala poticati kolektivno pregovaranje.

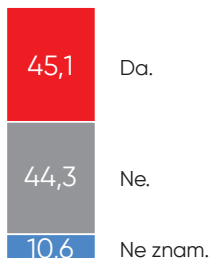
93 % ispitanika smatra da bi poslodavci trebali biti otvoreniji prema kolektivnom pregovaranju.

2. SINDIKALNA ORGANIZIRANOST

2.1. Djelovanje sindikata na razini poslodavca

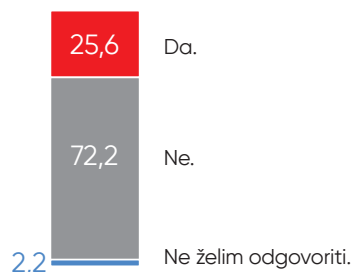
Grafikon 6. Djelovanje sindikata na razini poslodavca (%)

Djeluje li kod Vašeg poslodavca sindikat?

Grafikon 7. Članstvo u sindikatu (%)

Jeste li član(ica) sindikata?

45 % ispitanika izjavilo je da kod njihovog poslodavca djeluje sindikat, u odnosu na **44 %** onih koji su na to pitanje odgovorili negativno i **11 %** onih koji su izjavili da ne znaju. S druge strane, od ukupnog broja ispitanika **tek je svaki četvrti izjavio da je član sindikata.**

2.2. Motivacija i prepreke sindikalnom organiziranju

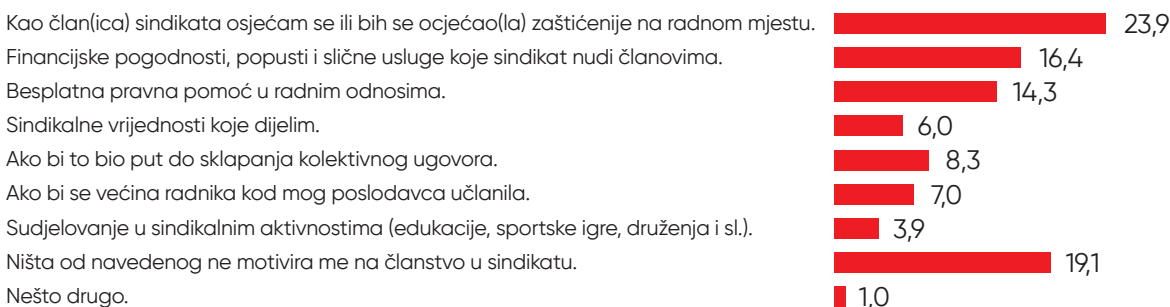
Tri glavna motiva za učlanjivanje u sindikat (na ukupnom uzorku onih koji su članovi i onih koji nisu članovi) su (Grafikon 8):

- osjećaj sigurnosti/zaštićenosti na radnom mjestu (**24 %**)
- pogodnosti koje sindikat nudi članovima (**16 %**)
- besplatna pravna pomoć u radnim odnosima (**14 %**).

Članovi sindikata značajno više ističu osjećaj zaštićenosti/sigurnosti na radnom mjestu. **19 %** ispitanika izjavilo je da ih ništa od ponuđenih odgovora ne može motivirati na članstvo u sindikatu.

Grafikon 8. Motivacija za članstvo u sindikatu (%)

Što Vas osobno motivira ili bi Vas moglo motivirati na članstvo u sindikatu? Jeste li član(ica) sindikata?

Gledajući ukupan uzorak, čak **74 %** ispitanika smatra da bi se radnici na njihovom radnom mjestu mogli i trebali kolektivno organizirati kako bi izborili bolje radne uvjete, pri čemu podjednak postotak smatra kako je to potrebno i korisno (**38 %**) i da bi trebali, ali da se to neće dogoditi (**36 %**).

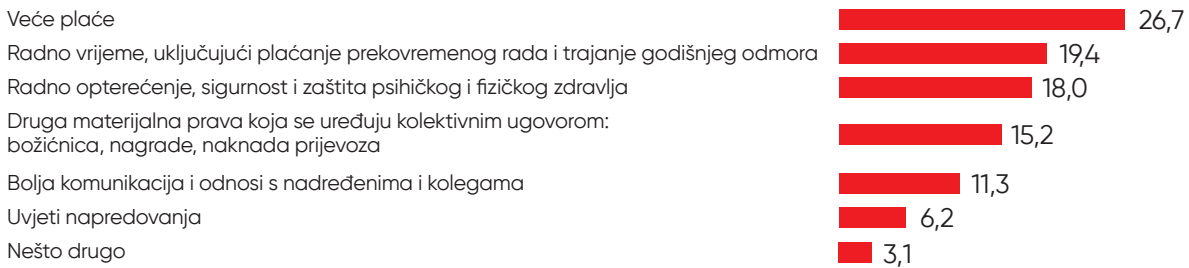
Grafikon 9. Stavovi o potrebi kolektivnog organiziranja u cilju postizanja boljih radnih uvjeta (%)

Smatrate li da bi se radnici na Vašem radnom mjestu mogli i trebali kolektivno organizirati kako bi se izborili za bolje radne uvjete?

Najvažniji razlozi za kolektivno organiziranje su: **veće plaće, radno vrijeme** (uključujući i plaćanje prekovremenog rada i trajanje godišnjeg odmora), **radno opterećenje, sigurnost i zaštita psihičkog i fizičkog zdravlja**.

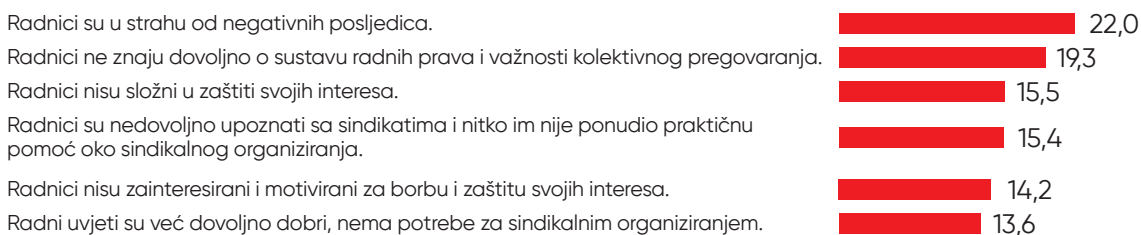
Grafikon 10. **Najvažniji razlozi zbog kojih bi se radnici trebali kolektivno organizirati (%)**

Najveće prepreke sindikalnom organiziranju su (Grafikon 11):

- strah od negativnih posljedica
- nedovoljno poznavanje sustava radnih prava i važnosti kolektivnog pregovaranja
- nedostatak sloge radnika u zaštiti svojih interesa
- nedovoljna upoznatost sa sindikatima
- izostanak praktične pomoći oko sindikalnog organiziranja.

Grafikon 11. **Najveće prepreke sindikalnom organiziranju radnika kod trenutnog poslodavca (%)**

2.3. Stavovi javnosti

2.3.1. Uloga sindikata i podrška sindikalnom djelovanju

80 % ispitanika smatra da bi veća razina sindikalne organiziranosti doprinijela zaštiti radničkih prava u Hrvatskoj.

76 % ispitanika smatra da bi sindikatima trebalo dati inspekcijske ovlasti nad kontrolom poštivanja prava iz kolektivnih ugovora.

82 % ispitanika načelno podržava rad sindikata.

80 % smatra da bi Vlada politikama i zakonima trebala poticati udruživanje radnika u sindikat, kao i da bi se o kolektivnim ugovorima i društvenoj ulozi sindikata trebalo učiti u redovnom školskom obrazovanju.

87 % ispitanika smatra da bi sindikat trebao biti u mogućnosti ugovoriti dodatna prava za svoje članove, s obzirom da oni i financiraju kolektivno pregovaranje.

61 % ispitanika odgovorilo je da je sudjelovanje u istraživanju (ispunjavanje upitnika) povećalo njihov interes za radnička prava i sindikalno organiziranje.